

Programme Code: **D-15**
Programme: तुलनात्मकधर्माध्ययनपदविका-पाठ्यक्रमः
(Diploma in Tulanatmaka Dharmadhyayanam)

Duration: **01 (One) Year**
Medium: **Sanskrit**

- पाठ्यक्रम एकवर्षात्मको वर्तते।
- पाठ्यक्रमस्य पूर्णाङ्काः 400 निर्धारिताः।
- चत्वारि पत्राणि सन्ति, प्रत्येकस्मिन् पत्रे 80 अङ्काः निर्धारिताः।
- गृहकार्ये 10 अङ्काः, उपस्थितौ 10 अङ्काश्च।
- पाठ्यक्रमः संस्कृतमाध्यमेनैव भवति।

Course Code	Title	Internal	External	Marks
D-TD101	धर्मस्येतिवृत्तम्	20	80	100
D-TD102	सनातनधर्मः ख्रीष्टधर्मः ईसाईधर्मश्च	20	80	100
D-TD103	जैन-बौद्धधर्मो ईस्लामधर्मश्च	20	80	100
D-TD104	आधुनिकभारतीयधर्मसम्प्रदायपरिचयः	20	80	100
Total				400

प्रथमपत्रम् - D- TD101

धर्मस्येतिवृत्तम्

अङ्काः - 80

प्रथमभागः -

- 1.1. धर्मस्येतिवृत्तम् - 40 अङ्काः
- 1.1.1. धर्मस्य इतिवृत्तम्
- 1.1.2. धर्मस्य परिभाषा लक्षणञ्च
- 1.1.3. धर्मस्योत्पत्तिः विकासश्च
- 1.1.4. धार्मिकानुभूतीनां प्रकाराः
- 1.1.5. तेषां दार्शनिकविश्लेषणम्
- 1.1.6. धर्मदर्शनम्
- 1.1.7. प्रतीकवादः
- 1.1.8. ईश्वरवादः
- 1.1.9. धार्मिकजीवनम्
- 1.1.10. संस्काराः
- 1.1.11. जनजातिजीवनपद्धतिः
- 1.1.12. धार्मिकजीवनविकासक्रमः
- 1.1.13. प्रतीकभाषा
- 1.1.14. प्रतीकपूजा
- 1.1.15. धर्मपूजा
- 1.1.16. धर्मभाषा

द्वितीयभागः -

- 2.1. सामीय(सेमेटिक) धर्मः - 40 अङ्काः
- 2.1.1. सामीय(सेमेटिक)धर्माणां परिचयः
- 2.1.2. यहूदीधर्मः
- 2.1.3. यहूदीधर्मस्य लक्षणम्
- 2.1.4. ईश्वरजगतो विचारः
- 2.1.5. अशुभसमस्या
- 2.1.6. मरणोत्तरजीवनममरत्वञ्च
- 2.1.7. अन्याः प्रशाखाः
- 2.1.8. इसीनसंघः
- 2.1.9. कर्मकाण्डस्वरूपम् ।

सहायकग्रन्थाः –

1. धर्मदर्शनम् –

प्रो. रजनीश कुमार शुक्ल,
सं.सं.वि.वि., वाराणसी।

2. धर्मदर्शन की रूपरेखा –

लक्ष्मी निधि शर्मा

3. संस्कारदीपकः(प्रथमद्वितीयभागौ) –

नित्यानन्दपर्वतीयः

4. धर्म क्या कहता है –

(हिन्दू, बौद्ध, जैन, कन्फ्यूशियम और ताओ, इस्लाम, इसाई क्या कहता है) (सीरिज)

सर्वसेवा संघ

5. तुलनात्मकधर्मः -

याकूब मसीह

6. सिक्ख धर्म दर्शन की रूपरेखा-

जोध सिंह

7. बाइबल (पुराना नियम, नूतन नियम) –

(हिन्दी-अंग्रेजी-असमिया-बांग्ला अनुवाद)

8. कुरान शरीफ –

(हिन्दी-अंग्रेजी-असमिया-बांग्ला अनुवाद)

द्वितीयपत्रम् - D- TD102
 सनातनधर्मः ख्रीष्टधर्मः ईसाईधर्मश्च
 अङ्काः - 80

प्रथमभागः -

- 1.1. सनातनधर्मपरिचयः - 30 अङ्काः
 1.1.1. सनातनधर्मः
 1.1.2. षोडशसंस्काराः
 1.1.3. यज्ञयागादिविधानम्
 1.1.4. कर्मकाण्डस्वरूपम्
 1.1.5. विजयादशमी
 1.1.6. दीपमालिका
 1.1.7. बिहूत्सवः
 1.1.8. होलिका
 1.1.9. उपासना
 1.1.10. पुनर्जन्म
 1.1.11. कर्मफलसम्बन्धः
 1.1.12. वर्णाश्रमाः
 1.1.13. पुरुषार्थः

द्वितीयपत्रम् -

- 2.1. ख्रीष्टधर्मः - 25 अङ्काः
 2.1.1. ख्रीष्टधर्मः
 2.1.2. ख्रीष्टधर्मस्य लक्षणम्
 2.1.3. ईश्वरजगतो विचारः
 2.1.4. अशुभसमस्या
 2.1.5. मरणोत्तरजीवनममरत्वञ्च
 2.1.6. कैथोलिक प्रोटेस्टेन्टमते कर्मकाण्डस्वरूपम्

तृतीयपत्रम् -

- 3.1. ईसाईधर्मः - 25 अङ्काः
 3.1.1. ईसाईधर्मः
 3.1.2. वपतिस्था
 3.1.3. होलि
 3.1.4. इखारिष्टपश्चात्तापः

- 3.1.5. अन्तिमसंस्कारः
 3.1.6. क्रिसमस्
 3.1.7. ईस्टर-गुडफ्राइडे
 3.1.8. महत्त्वमायोजनविधिश्च

सहायकग्रन्थाः –

1. धर्मदर्शनम् –

प्रो. रजनीश कुमार शुक्ल,
 सं.सं.वि.वि., वाराणसी।

2. धर्मदर्शन की रूपरेखा –

लक्ष्मी निधि शर्मा

3. धर्म क्या कहता है –

(हिन्दू, बौद्ध, जैन, कन्फ्यूशियम और ताओ, इस्लाम, इसाई क्या कहता है) (सीरिज)

सर्वसेवा संघ

4. तुलनात्मकधर्मः -

याकूब मसीह

5. बाइबल (पुराना नियम, नूतन नियम) –

(हिन्दी-अंग्रेजी-असमिया-बांग्ला अनुवाद)

6. कुरान शरीफ –

(हिन्दी-अंग्रेजी-असमिया-बांग्ला अनुवाद)

तृतीयपत्रम् - D- TD103
 जैन-बौद्धधर्मो इस्लामधर्मश्च
 अङ्काः - 80

प्रथमभागः -

- 1.1. जैनधर्मपरिचयः - 25 अङ्काः
 1.1.1. जैनधर्मः
 1.1.2. ऐतिहासिकविकासक्रमः
 1.1.3. श्रमण-उपासना
 1.1.4. दिगम्बरश्चेताम्बरसम्प्रदायौ
 1.1.5. पुनर्जन्मकर्मफलयोर्सम्बन्धः
 1.1.6. मोक्षः
 1.1.7. कर्मकाण्डस्वरूपम्

द्वितीयभागः -

- 2.1. बौद्धधर्म परिचयः - 25 अङ्काः
 2.1.1. बौद्धधर्मः
 2.1.2. बौद्धधर्मस्य सम्प्रदायाः
 2.1.3. पुनर्जन्मकर्मफलयोः सम्बन्धः
 2.1.4. निर्वाणम्
 2.1.5. कर्मकाण्डस्वरूपम्

तृतीयभागः -

- 3.1. इस्लामधर्मपरिचयः - 30 अङ्काः
 3.1.1. इस्लामधर्मः
 3.1.2. इस्लामस्य ऐतिहासिकः
 3.1.3. विकासक्रमः
 3.1.4. वचनानि
 3.1.5. ईश्वरः
 3.1.6. जगतो विचारः
 3.1.7. अशुभसमस्या
 3.1.8. मरणोत्तरजीवनम्
 3.1.9. कर्मकाण्डस्वरूपम्
 3.1.10. तौहीद-जकात-रोजा-नमाज-रमजान-ईद.उल.फितर-ईद.उलज्जुहा-
 मुहर्रम-बारावफातमहत्त्वमायोजनविधानानि

सहायकग्रन्थाः –

1. धर्मदर्शनम् –

प्रो. रजनीश कुमार शुक्ल,
सं.सं.वि.वि., वाराणसी।

2. धर्मदर्शन की रूपरेखा –

लक्ष्मी निधि शर्मा

3. बौद्धधर्म के विकास का इतिहास –

जी. सी. पाण्डेय

4. जैनधर्मः -

कैलास शास्त्री

5. धर्म क्या कहता है –

(हिन्दू, बौद्ध, जैन, कन्फ्यूशियम और ताओ, इस्लाम, इसाई क्या कहता है) (सीरिज)

सर्वसेवा संघ

6. तुलनात्मकधर्मः -

याकूब मसीह

7. बाइबल (पुराना नियम, नूतन नियम) –

(हिन्दी-अंग्रेजी-असमिया-बांग्ला अनुवाद)

8. कुरान शरीफ –

(हिन्दी-अंग्रेजी-असमिया-बांग्ला अनुवाद)

चतुर्थपत्रम् - D- TD104
 आधुनिकभारतीयधर्मसम्प्रदायपरिचयः
 अङ्काः - 80

प्रथमभागः -

- 1.1. सिक्खधर्मपरिचयः - 20 अङ्काः
- 1.1.1. सिक्खधर्मः
- 1.1.2. सिक्खधर्मस्य ऐतिहासिकः विकासक्रमः
- 1.1.3. ईश्वरविचारः
- 1.1.4. जगज्जीवयोः विचारः
- 1.1.5. मरणोत्तरं जीवनम्
- 1.1.6. कर्मकाण्डानि
- 1.1.7. संस्काराः
- 1.1.8. कृत्यानि
- 1.1.9. पर्वाणि
- 1.2. आर्यसमाजपरिचयः - 15 अङ्काः
- 1.2.1. ब्रह्म-जगद्-जीवविचारः
- 1.2.2. मरणोत्तरं जीवनम्
- 1.2.3. यज्ञोपासनापद्धतिः
- 1.2.4. कर्मकाण्डानि
- 1.3. शंकरदेवधर्मः - 15 अङ्काः
- 1.3.1. महापुरुषशंकरदेवस्य नामोपासना
- 1.3.2. भागवद्धर्मः
- 1.3.3. ईश्वरविचारः
- 1.3.4. जगज्जीवयोः विचारः
- 1.3.5. मरणोत्तरं जीवनम्
- 1.3.6. कर्मकाण्डानि
- 1.3.7. संस्काराः
- 1.3.8. कृत्यानि
- 1.3.9. पर्वाणि

द्वितीयभाग: –

- 2.1. चीनीधर्मपरिचय: - 15 अङ्काः
- 2.1.1. कनफ्यूशियस
- 2.1.2. कांगफ्यूती
- 2.1.3. लून चू परिचयात्मकं विवरणम्
- 2.1.4. ज्ञानाचारःसद्गुणाश्च
- 2.1.5. निरीश्वरवादः
- 2.1.6. जीवनविधिश्च
- 2.1.7. ताओ-लाओत्जेविचाराः
- 2.1.8. ताओधर्मस्योत्पत्तिः विकासश्च
- 2.1.9. संस्कारपद्धतिः
- 2.2. फारसीधर्मस्य परिचयः - 15 अङ्काः
- 2.2.1. ऐतिहासिकपरिचयः
- 2.2.2. ईश्वरजगतोः विचारः
- 2.2.3. नैतिकता
- 2.2.4. द्वैतवादः
- 2.2.5. मरणोत्तरं जीवनम्
- 2.2.6. संस्कारपद्धतिः

सहायकग्रन्थाः –

1. धर्मदर्शनम् –

प्रो. रजनीश कुमार शुक्ल,
सं.सं.वि.वि., वाराणसी।

2. धर्मदर्शन की रूपरेखा –

लक्ष्मी निधि शर्मा

3. बौद्धधर्म के विकास का इतिहास –

जी. सी. पाण्डेय

4. जैनधर्मः -

कैलास शास्त्री

5. धर्म क्या कहता है –

(हिन्दू, बौद्ध, जैन, कनफ्यूशियम और ताओ, इस्लाम, इसाई क्या कहता है) (सीरिज)

सर्वसेवा संघ

6. तुलनात्मकधर्मः -

याकूब मसीह

7. सिक्ख धर्म दर्शन की रूपरेखा-

जोध सिंह

8. बाइबल (पुराना नियम, नूतन नियम) –

(हिन्दी-अंग्रेजी-असमिया-बांग्ला अनुवाद)

9. कुरान शरीफ –

(हिन्दी-अंग्रेजी-असमिया-बांग्ला अनुवाद)

10. श्रीमद्भगवद्गीता –

गीताप्रेस, गोरखपुरा

अध्ययनसामग्री

1. https://archive.org/details/tulnatmakdharmadarshanyamasih_202001/page/n25/mode/2up
2. <https://ia904705.us.archive.org/10/items/in.ernet.dli.2015.401207/2015.401207.Bhartiya-Dharm.pdf>
3. <https://archive.org/details/HinduDharmaBySwamiVivekananda>
4. https://archive.org/details/buddha-dharma-part-1-miteiya_20200728
5. <https://www.youtube.com/watch?v=AvYWUj5CxoU>
6. https://www.youtube.com/watch?v=cL05AB-I_94